

høver at fortælle det ærede 10de Medlem for Hovedstaden, den Opfattelse, at et Samfund ikke kan undvære det frie Erhverv, ikke kan undvære Initiativet, og at Initiativet ikke udfolder sig paa Grundlag af anden Samfundsordning end den, der respekterer Privatejendomsretten. Hvor langt det ærede Medlem vil komme med Socialisering af Bedrifterne, ved at lave industrielt Demokrati i Bedrifterne, det ved jeg ikke. Han har vel sagtens Haab og Tro paa Socialiseringen. Jeg har den dybeste Mistillid dertil og er ganske overbevist om, at den Dag, det, som foresvæver det ærede Medlem, bliver realiseret som en Konsekvens af den almindelige Valgret, nemlig dette, at vi skal have en Slags industriel Parlamentarisme, vil det gaa Pokker i Vold med Industrien her i Landet; og hvis det bliver gennemført Verden over, gaar det Pokker i Vold med Industrien Verden over, og vi kommer ind i en Tilstand, hvorunder det viser sig ganske umuligt for Menneskeheden at ordne og organisere Arbejdet og derigennem den Produktion, som er nødvendig for, at vi kan klare Forholdene. Jeg tænker her ikke mindst paa Forholdene i Europa og Konkurrencen fra Vest og Øst. Der er jeg ganske overbevist om, at det ærede Medlem med sine Socialiseringsprincipper vil komme til kort, og at det vil vise sig, at vi andre, som staar paa den individualistiske Samfundsopfattelses Grund, faar Ret. Men det ærede Medlem har Ret i, at mellem det System, han opstiller her, og det System, jeg hævder i denne Debat, staar Kampen ikke alene i Danmark, men Verden over, og den Lovgivning, vi beskæftiger os med, er et Led i denne Kamp.

Naar jeg da for mit Vedkommende indtager og gennem hele Perioden har indtaget det Standpunkt, at Samfundet maa have Indseende med Monopoler — vi maa have det, vi skal have det, og ethvert Forsøg paa at forhale dette er efter min Mening kun Vand paa Socialismens Mølle — er det, fordi jeg mener, at det er umuligt overhovedet at forsvare privat Initiativ og privat Ejendomsret uden paa Grundlag af den frie Konkurrence. Det er den frie Konkurrence, der har været Grundlaget; kun gennem den vil vi være i Stand til at regulere Priserne, og derigennem vil det naturlige Prisniveau komme frem, derigennem vil den eneste Vej findes til at komme tilbage til normale Priser — jeg nærer den dybeste Mistillid til, hvad en Prisreguleringspolitik i saa Henseende kan gennemføre.

Jeg ser meget vel, at det ærede Medlem og hans Parti er interesserede i at staa over-

for en politisk Reaktion, knyttet til nogle ganske enkelte Menneskers Lyst til at beherske Samfundet. Hver Gang vi har staaet overfor saadanne enkelte Figurer, har de haft den store Arbejdsmark foran sig. Paa det økonomiske Omraade, som vi nu skal til at lovgive paa her i Danmark, er der sikkert ingen Tvivl om, at han og hans Venner havde ønsket at staa overfor et Parti, der hævdede privat Ejendomsret og privat Initiativ, og som vilde have modsat sig en Lovgivning til Regulering af Monopoler. Thi gjorde man dette, vilde de andre Partier, som det ærede Medlem er Hovedordfører for, kunne gaa ud til Vælgerne og sige: Her har I den skinbarlige Kapitalisme, her har I et Parti, der drager Omsorg for, at ogsaa Virksomheder, der ingen Konkurrence har, kan faa Magten over Samfundet og de enkelte Individuer og Virksomheder. Det er det, de ønsker. Jeg for mit Vedkommende har ikke ønsket at give dem denne Stilling overfor os, og derfor har jeg været og er jeg Tilhænger af, at de kapitalistiske Udvækster paa Samfundsordningen skal saaledes beskæres, at de ikke kan øve nogen skadegørende Indflydelse paa selve Samfundslivet.

Derimod har jeg ikke udtalt mig om, at dette kun er af Hensyn til Landbo- og Borgerstanden. Det er ganske rigtigt, at der ikke er nogen Landbo, der kan være interesseret i, at Virksomheder som Landbostandens skal købe sine Varer hos, er i Stand til at udbytte den uden nogen Kontrol, fordi de vedkommende danner Monopoler. Det er ogsaa rigtigt, at ingen næringsdrivende, han være sig Haandværker, mindre industridrivende eller handlende, er interesseret i at blive kastet i Armene paa den Monopolvirksomhed, som gennem Slavekontrakter, paa hvilke vi ogsaa her i Landet har mange Eksempler, eller i Kraft af hele deres dominerende Stilling kan byde Vilkaar; baade hvad Priserne og Kontrakterne angaar, som er til stor Skade for den almindelige Handelsstand, den almindelige Haandværker og den mindre Industri. Det er selvsagt, at det er ikke mindst med Henblik paa dette Forhold, der vedrører Land og By, jeg indtager det Standpunkt, som jeg indtager til Monopolspørgsmaalet. Men dermed har jeg dog ikke sagt, at jeg ikke ønskede taget i Betragtning, at ogsaa den store Mængde Arbejdere er interesserede i, at man ikke har monopoliserede Virksomheder, som kan skalte og valte med Samfundets Forhold. Men deres Sag behøver jeg ikke i fortrinlig Grad at plædere,